

Nr 342.

Av herr **Ericsson** i Sörsjön m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 41, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 25 april 1919 (nr 222) angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärge åt arbetarna m. m.*

Frågan angående beredande i vissa fall av härbärgen åt arbetare, som äro sysselsatta med skogsavverkning, kolning, flottledsbyggnad, dikning och vägbyggnad, har vid flera olika tillfällen varit föremål för behandling i riksdagen. En partiell lösning av denna fråga vanns vid riksdagen år 1919 och kan från denna tid räknas tilkomsten av vår nuvarande skogshärbärgeslagstiftning, enligt vilken arbetsgivare äro skyldiga tillhandahålla arbetare vid kolnings- och skogsavverkningsarbeten bostäder, som i fråga om utrymme och bekvämlighet måste fylla åtminstone rimliga fordringar. Även om man i allmänhet kan vara villig medge, att skogsarbetarnas bostadsförhållanden sedan lagens ikraftträdande i stort sett undergått förbättring, så återstår ännu åtskilligt att uträtta på ifrågavarande område, detta beroende i första hand på den otillräckliga kontrollen över lagens efterlevnad, varigenom det i åtskilliga fall kommit att vara beroende på arbetsgivares mer eller mindre goda vilja hurudana härbärgen som blivit arbetarna tillhandahållna. Ehuru man särskilt på arbetarhåll varit angelägen om lagens utsträckande till även andra arbeten, såsom flottledsbyggnad, dikning och vägbyggnad, så har detta åtminstone hittills icke kunnat ernås, utan har man måst nöja sig med det synnerligen begränsade tillämpningsområdet, som lagen nu omfattar.

Kungl. Maj:t föreslår emellertid i proposition nr 41 till innevarande års riksdag en utvidgning av lagens tillämpningsområde såtillvida att den är ämnad att gälla även för flottledsbyggnadsarbete, men fortfarande skall enligt detta förslag, därest det bifalles, diknings-, bro- och vägbyggnadsarbeten icke beröras av densamma. Vederbörande har otvivelaktigt tagit intryck av de erinringar som framkommit emot lagens utsträckande, inte minst från arbetsgivarehåll och med dessa närstående intressen, däri man vill göra gällande att det icke förefinnes anledning att gå in för lagens tillämpning i fråga om dessa senare arbeten, enär något verkligt behov härav ej föreligger. Man ger uttryck åt den uppfattningen, att den av socialstyrelsen verkställda utredningen utvisar, att några egentliga missförhållanden icke föreläge på detta område. Beträffande

skogsdikningar och vägbyggnadsarbeten, så uttalas farhågor för att en alltför sträng lagtillämpning, mot vilken icke betryggande garantier finnes, skulle komma att hindra mindre arbetens utförande, varjämte icke heller dessa mindre arbeten skulle tåla de ökade kostnader, som anses komma att bliva följden genom lagens utsträckande till de arbetsområden, varom nu är fråga. Vidare har också som skäl emot utvidgning av lagens tillämplighetsområde anförts, att den norrländska befolkningen i egna arbeten såsom vid skogs- och myrslätter icke använde bättre bostäder än en del av dem, som komma till användning vid diknings- och vägarbeten, varför det ur arbetarskyddssynpunkt icke skulle föreligga anledning till beredande av bättre bostäder vid dessa arbeten.

Undertecknade tillåta sig i anledning härav erinra om, att när frågan om lagstiftning rörande härbärgesförhållandena i skogarna började aktualiseras, så uttrycktes ävenledes då från vissa håll synnerligen stora farhågor för, att genomförandet av en sådan lagstiftning skulle komma att verka i hög grad ruinerande för trävaruhanteringen. Det uppmobiliserades då ganska starka krafter i syfte att förhindra lagens genomförande. Efter att lagen varit gällande nu i åtskilliga år, så torde det väl vara ganska uppenbart att den inte medfört de skadliga verkningar, som man spådde skulle bliva följden genom dess antagande. Likaledes torde erinringarna mot lagens utsträckande till avlopps-, bro- och vägarbeten i stort sett vara obefogade. Det torde finnas mindre anledning antaga, att lagens tillämpning i fråga om dessa senare arbeten skulle komma att utgöra hinder för mindre arbetens utförande, enär tillämpningen av skogshärbärgeslagen hittills har skett i full överensstämmelse med det förbehåll som riksdagen uttalade vid lagens antagande, nämligen att ingripande i allmänhet icke skulle ske beträffande arbeten, som i fråga om arbetarnas antal och tidslängden för dess utförande vore av mindre omfattning. Alldeles säkert kan man utgå ifrån, att någon strängare tillämpning av lagen beträffande avlopps-, bro- och vägarbeten än som förekommit i fråga om kolnings- och skogsavverkningar icke skulle ske. Lagen själv, i sin mycket tånjbara form, torde nog utgöra tillräcklig garanti mot detta. En mycket stor del av skogsdikningarna utföres i regel å marker, varå avverkning dessförinnan företagits, och kunna arbetarna i de flesta fall inhysas i de härbärgen som används vid avverkningen, och därför är det nog oriktigt att göra gällande, att några stora kostnader skulle uppstå därigenom att nya bostäder skulle behöva uppföras. Men å andra sidan finns det en del av dessa härbärgen som begagnats vid föregående avverkning, som icke äro i sådant skick att de kunna anses vara tjänliga att bo i och därför äro i starkt behov av att undergå reparation, och i dessa fall har nog lagstiftningen en mycket viktig mission att fylla.

Vad angår större avloppsarbeten, brobyggnader och vägarbeten i avlägset belägna och glest befolkade trakter, så är det alldeles påtagligt

att lagens medverkan erfordras i många fall, för att arbetarna skola tillförsäkras människovärdiga härbärgen under arbetstiden. Visserligen uttöres väl större delen av dessa arbeten under den blidare årstiden och under sådana förhållanden kan en mindre väl ombonad bostad vara acceptabel, dock under förutsättning att den i övrigt tyller skäligen tordringar. Men det förekommer nog å andra sidan i ej så liten omfattning, att arbeten av detta slag pågå till långt in på senhösten etter att ruskig och kylig väderlek inträtt, och då är det givetvis nödvändigt att bostaden är så pass ombonad, att den lämnar erorderligt skydd. Tyvärr nödgas man konstatera att åtskilliga av de bostäder, som användas vid dessa arbeten, icke fylla de allra blygsammaste anspråk. Man kan väl säga att den norrländska befolkningen av ålder i egna arbeten såsom skogs- och myrslåtter använda sig av bostäder, vilka icke äro bättre än en del av dem som komma till användning vid avlopps- och vägarbeten etc., och att man sålunda med hänsyn härtill skulle även i fortsättningen kunna försvara användningen av gapskjul och jordkolor som bostäder vid de arbeten det nu närmast är fråga om. Det måste ifrågasättas huruvida det kan anses tillbörligt att använda sig av en sådan argumentation. Den norrländska befolkningen är i stort sett mindre väl ekonomiskt situerad och det måste väl anses ursäktligt, om en person, vilken knappast är i stånd att nödortfigt försörja sig själv och sin familj, icke kan bestå sig med annat än en bostad av mycket primitiv beskaffenhet vid dessa tillfälliga arbeten. Ett betydande antal av dem som bärga foder å myrslogarna äro också arrendatorer av dessa, vilket ju även inverkar, och därtill äro dessa slätterarbeten i allmänhet av mycket kort varaktighet och kunna icke jämsställas med de förtjänstarbeten det nu närmast gäller.

En utvidgning av skogshärbärgeslagens tillämplighetsområde är påkallad även med anledning av det särskilt vid bortsättning av vägarbeten i stor utsträckning tillämpade entreprenadsystemet. Det förekommer ännu i våra dagar uppgörelser vid bortsättning av vägarbeten, som påminna mycket om forna tiders slavhandel. Ackordstagarna vid vägbyggnadsarbete utgöras till större delen av jordbrukare och arbetare, som sakna ekonomiska möjligheter att svara för de stora ekonomiska risker som följa med ackordsåtagandet, varigenom arbetaren i själva verket kommer i entreprenörs ställning. Vi hänvisa till socialstyrelsens redogörelse i fråga om den del av samma, som gäller arbetsform och arbetskontrakt, så lydande:

»Ackordstagaren skall sålunda, om allmän väg eller dylikt beröres av arbetsföretaget, utan ersättning från vägbyggnadsdirektionens sida, svara för bland annat genom arbetet åsamkat hinder i trafiken, och skall han å dylika arbetsplatser uppsätta varningstavlur samt under den mörka delen av dygnet genom utställd vakt eller medelst tända lyktor angiva för trafiken farliga punkter. Han skall vidare anskaffa och be-

kosta alla för arbetets utförande erforderliga materialer (sprängämnen) och redskap — sålunda även t. ex. stubbrytare och fältässjor — samt ersätta all genom tramp, transportvägar, materialupplag, sprängning eller annorledes under arbetet uppkommen skada eller intrång. Vidare åligger det ackordstagaren att svara för alla arbetsgivaren åliggande skyldigheter enligt gällande olycksfallslag. Ackordstagaren är därjämte skyldig att uppföra och bekosta nödiga baracker och kojor med stallar, redskaps- och materialskjul samt avträdeshus ävensom att bestrida renhållningen därstädes m. m.»

Ovanstående talar för sig själv, men man kan inte underlåta att säga, att det verkar närmast löjeväckande, att sådana uppgörelser kunna få förekomma, varigenom på arbetarna överflyttas skyldigheter, som enligt gällande lag påvila arbetsgivaren att svara för.

Genom skogshärbärgeslagens utsträckande till ovan omnämnda arbeten, så ernås den på detta område mycket nödvändiga reformen, att arbetsgivarna äro tvungna att svara för bostäderna på arbetsplatserna och bortelemineras det nu använda systemet, enligt vilket man överflyttar på ekonomiskt insolventa personer allt ansvar för samma.

Det är enligt undertecknades förmenande icke tillräckligt, att lagens tillämplighetsområde på sätt regeringen föreslagit utvidgas endast till flottledbyggnadsarbete, utan bör lagen gälla även för avloppsarbeten samt bro- och vägbyggnad.

Beträffande den föreslagna ändringen rörande överflyttning av länsstyrelsernas nuvarande uppgifter enligt lagen å yrkesinspektionens chefsmyndighet, så tillstyrkes denna omändring, enär det otvivelaktigt innebär en utveckling i rätt riktning.

I anslutning härtill hemställes vördsamt,

att riksdagen måtte besluta att lagen av den 25 april 1919 angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärke åt arbetarna m. m. måtte erhålla följande ändrade lydelse.

1 §.

Bedrives skogsavverknings-, kolnings-, flottledsbyggnads-, avlopps-, brobyggnads- eller vägbyggnadsarbete på sådant avstånd från ställe, där bostad finnes att tillgå, att det icke skäligen kan påfordras, att arbetarna skola begiva sig dit för erhållande av natthärbärke, åligger det arbetsgivaren att sörja för att arbetarna å eller i närheten av arbetsstället äga tillgång till sådant härbärke.

Vid skogsavverknings-, kolnings-, flottledsbyggnads-, avlopps-, brobyggnads- eller vägbyggnadsarbete

åligger det arbetsgivaren att jämväl sörja för att å eller i närheten av arbetsstället finnes tillgång till lämpligt stallrum för de hästar, som användas vid arbetet.

I fråga — — — om arbetarskydd.

3 §.

Tillsyn å efterlevnaden av denna lag utövas, på sätt Konungen närmare föreskriver, under överinseende och ledning av yrkesinspektionens chefsmyndighet, av befattningshavare vid yrkesinspektionen samt i det allmännas tjänst för skogsvård anställd personal; och skola i övrigt bestämmelserna i 31, 38, 45, 49—51 och 53 §§ i lagen om arbetarskydd i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet.

Lagens rubrik torde ändras i överensstämmelse härmed.

Stockholm den 7 februari 1931.

Evald Ericsson
i Sörsjön.

Nils Olsson
i Rödningsberg.

Gust. K. Pettersson
i Hällbacken.